

मानव विकास कार्यक्रमाचे बळकटीकरण
करण्याच्या उद्देशाने नवीन संनियंत्रण पद्धत व
अनुभवी सेवानिवृत्त अधिका-याच्या सेवा करार
पद्धतीने विविक्षित कामासाठी घेणे.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: माविना-२०१७/प्र.क्र.१२२/का.१४१८

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : १७ फेब्रुवारी, २०१८

वाचा

१. नियोजन विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: ममावि-२००६/प्र.क्र.२०/ का-१४१३, दि.२९ जून, २००६
२. नियोजन विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: माविमि-२०१०/प्र.क्र.८१/ का-१४१८, दि.१९ जुलै, २०११
३. नियोजन विभाग, शासन निर्णय, क्र. माविना-२०१२/प्र.क्र.६९/का.१४१८, दि.१२ जुलै, २०१२.
४. नियोजन विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: संकीर्ण-२०११/प्र.क्र.१२१/का.१४१८ दि.२४ जानेवारी, २०१३
५. नियोजन विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: माविना-२०१३/प्र.क्र.१२३/ का-१४१८, दि.३० जून, २०१४
६. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: संकीर्ण -२७१५/प्र.क्र. १००/१३, दि.१७ डिसेंबर, २०१६

प्रस्तावना :

राज्यातील १२ अति मागास जिल्ह्यांचा मानव विकास निर्देशांक उंचावण्याकरीता संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये “महाराष्ट्र मानव विकास मिशन” ची स्थापना करण्यात आली. महाराष्ट्र मानव विकास मिशनने सदर १२ जिल्ह्यांतील २५ तालुक्यांमध्ये २००६ ते २०१० या कालावधीत स्थानिक गरजेनुसार आरोग्य, शिक्षण व उत्पन्नवाढ या बाबींशी संबंधित विविध योजना राबविल्या आहेत.

२. मानव विकास मिशनने राबविलेल्या योजनांचा फायदा लोकांना मिळून संबंधित जिल्ह्याच्या मानव विकासासंबंधीच्या अनेक निर्देशांकात लक्षणीय वाढ झाली. कार्यक्रमाचे चांगले परिणाम लक्षात घेऊन, मानव विकास ही संकल्पना जिल्ह्याऐवजी तालुका स्तरावर राज्यातील सुमारे १२५ तालुक्यांमध्ये राबविण्याचा निर्णय उपरोक्त संदर्भ क्र. २ येथील शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला. सदर कार्यक्रमांतर्गत आरोग्य, शिक्षण व उत्पन्नवाढ या बाबींशी संबंधित विविध योजना निवडलेल्या १२५ तालुक्यांतील ग्रामिण भागात व ‘क’ वर्ग नगरपालिकांमध्ये राबविण्यात येत आहेत.

३. महाराष्ट्र मानव विकास मिशन हा शासनाचा एक महत्वपूर्ण कार्यक्रम असून या कार्यक्रमाचा मुख्य उद्देश मागास २३ जिल्ह्यात १२५ तालुक्यांमध्ये राहणाऱ्या लोकांना मुख्य प्रवाहात आणणे हा आहे. मानव विकास आयुक्त, औरंगाबाद मार्फत राबविण्यात येणाऱ्या विविध तालुकास्तरीय योजनांची व्याप्ती विचारात घेऊन मानव विकास कार्यक्रमाची प्रभावी अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने मानव विकास कार्यक्रमाच्या बळकटीकरण करण्याच्या उद्देशाने नवीन संनियंत्रण पद्धत व अनुभवी सेवानिवृत्त अधिकारी यांचा सहभाग घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

मानव विकास कार्यक्रमाचे बळकटीकरण करण्याच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे बदल करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) मानव विकास कार्यक्रमाच्या विभाग स्तरावर प्रभावी संनियंत्रणासाठी विभागीय आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखालील समिती.

(i) समितीची रचना

विभागीय आयुक्त हे त्या विभागाचे 'अतिरिक्त विकास आयुक्त' (Additional Development Commissioner) असल्याने त्यांच्या विभागातील जिल्ह्यांपैकी मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत निवडण्यात आलेल्या १२५ तालुक्यांमध्ये राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजनांच्या अंमलबजावणी व संनियंत्रणासाठी विभागीय स्तरावर नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, कोंकण व नाशिक या विभागाकरिता खालीलप्रमाणे संनियंत्रण समिती स्थापन करण्यात आली आहे.

विभागीय आयुक्त	अध्यक्ष
जिल्हाधिकारी (संबंधित)	सदस्य
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (संबंधित)	सदस्य
सह/उप संचालक, शिक्षण संचालनालय, पुणे	सदस्य
सह/उप संचालक (आरोग्य)	सदस्य
उप संचालक, कौशल्य विकास	सदस्य
सहसंचालक, (उद्योग)	सदस्य
सहसंचालक, प्रादेशिक कार्यालय, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय	सदस्य
उपआयुक्त, (नियोजन)	सदस्य सचिव

विभागीय आयुक्त यांना आवश्यकतेनुसार कार्यक्रमाशी संबंधित विकास क्षेत्रातील तज्ञ व्यक्तींना तसेच योजनांशी संबंधित विभागीय स्तरावर इतर विभागाचे अधिकारी यांना बैठकीस निमंत्रित करता येईल.

(ii) समितीची कार्यक्षमता

- मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत राबविण्यात येणा-या विविध योजनांची कालबद्ध अंमलबजावणी होण्याकरीता विभागीय स्तरावर अधिका-यांचे समन्वय करणे व जिल्हाधिकारी यांना मार्गदर्शन करणे.
- मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत जिल्हाधिका-यांमार्फत तयार करण्यात आलेला आराखडा विभागीय स्तरावर छाननी करून मानव विकास आयुक्तांकडे शिफारस करणे.
- मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत नवीन योजना तयार करण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांना मार्गदर्शन व मंजूर आराखड्यानुसार आढावा घेणे व अंमलबजावणी दरम्यान उद्भवणाऱ्या अडी-अडचणी सोडविणे.

विभागीय आयुक्तस्तरावर गठीत संनियंत्रण समितीच्या बैठक आयोजनसाठी लागणारा निधी मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत आस्थापना निधीतून करण्याचे अधिकार विभागीय आयुक्तांना राहतील. यासाठी लागणारा निधी आवश्यकतेनुसार मानव विकास आयुक्त यांचे कार्यालयामार्फत विभागीय आयुक्तांना वितरीत करण्यात येईल. सदर समितीची बैठक किमान तीन महिन्यातून एकदा घेणे आवश्यक राहिल.

ब) मानव विकास आयुक्त, संबंधित विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांच्या कार्यालयात "उत्पन्नवाद क्षेत्र" (Livelihood Sectors) ला चालना देण्याकरीता 'सेवा करार' (Service Contract) पध्दतीने अनुभवी सेवानिवृत्त अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करणे.

मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत आरोग्य, शिक्षण व उत्पन्नवाद या ३ विकास क्षेत्रातील विविध योजना २३ जिल्ह्यातील १२५ तालुक्यांमध्ये राबविण्यात येत आहेत. वरील विकास क्षेत्रातील विविध योजनांच्या 'अंमलबजावणी व संनियंत्रण' (Implementation & Monitoring) व 'कालबद्ध मूल्यमापन (Concurrent Evaluation)' करण्यासाठी सामान्य प्रशासन

विभागाच्या शासन निर्णय ,क्रमांक: संकीर्ण-२७१५/प्र.क्र. १००/१३, दि. १७ डिसेंबर,२०१७ अन्वये विहीत केलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून ‘उत्पन्नवाढ क्षेत्र’ (Livelihood Sectors) तील अनुभवी सेवानिवृत्त अधिका-यांमधून ‘सेवा करार’ (Service Contract) पध्दतीने (i) ‘मानव विकास आयुक्त’ यांचे कार्यालयात ४ तज्ञ , (ii) विभागीय आयुक्त, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, कोंकण व नाशिक यांचे कार्यालयात प्रत्येकी २ तज्ञ तसेच (iii) संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्या कार्यालयात प्रत्येकी १ तज्ञ यांची नियुक्ती करता येईल. मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत राबविण्यात येणा-या विविध योजनांमध्ये सुधारणा करण्यासाठी तसेच नवीन योजना राबविण्यासाठी प्रस्तुत तज्ञ मानव विकास आयुक्त, संबंधित विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांना सहाय्य करतील. तसेच ‘UNDP’ च्या मदतीने नियोजन विभाग, शासन निर्णय,क्र. माविका-२०१७/प्र.क्र. २९/का. १४१८, दि.२२.०१.२०१८ व दि. २९/०१/२०१८ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या “Action Room To Reduce Poverty” या नियंत्रण कक्षाच्या माध्यमातून १३ जिल्ह्यातील २७ तालुक्यांमध्ये वेगळेवेगळे उत्पन्नवाढ क्षेत्रांचा (Livelihood Sectors) अभ्यास करून रोजगारनिर्मिती होण्याच्या दृष्टिने हे तज्ञ कार्य करतील. उपरोक्त पदांसाठी लागणारा निधी मानव विकास कार्यक्रमातर्गत आस्थापना निधीतून करण्याचे अधिकार आयुक्त मानव विकास तसेच संबंधित विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांना राहतील. यासाठी लागणारा निधी आवश्यकतेनुसार मानव विकास आयुक्त यांचेमार्फत वितरीत करण्यात येईल.

क) मानव विकास आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त यांच्या पद भरण्याच्या पद्धतीमध्ये सुधारणा करणे.

मानव विकास आयुक्त कार्यालयासाठी संदर्भ क्र. ४ अन्वये निर्माण करण्यात आलेले खालील पद भरण्याच्या पद्धतीमध्ये बदल करण्यात येत आहे.

दि. २४ जानेवारी २०१३ च्या शासन निर्णयानुसार पदनाम	पदाची संख्या	वेतनश्रेणी	भरतीचे माध्यम /संवर्ग
उप आयुक्त (मानव विकास)	१	१५६००-३९१०० (ग्रेड पे-६६००)	अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाच्या सहसंचालक या संवर्गातून किंवा प्रतिनियुक्तीने समकक्ष वेतनश्रेणी असलेल्या इतर संवर्गातून भरण्यात येईल.

२. आयुक्त, मानव विकास हे शासनाने विहीत केलेल्या विवरणपत्रात तालुकानिहाय व योजनानिहाय मासिक अहवाल प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेला शासनास सादर करतील.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१८०२१७१६३२०५२११६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वि.फ. वसावे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव.

३. मा. मंत्री (नियोजन) यांचे खाजगी सचिव.
४. मा. मंत्री/ मा. राज्यमंत्री (संबंधित)
५. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
६. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
७. मा. विरोधी पक्षनेता (विधानसभा/विधानपरिषद), महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव.
८. मुख्य सचिव.
९. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
१०. महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई,
११. महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर,
१२. महालेखापाल-१ (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,
१३. महालेखापाल-२ (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर,
१४. आयुक्त, मानव विकास आयुक्तालय, बाबा पेट्रोलपंपजवळ, अदालत रोड, औरंगाबाद
१५. उपसचिव (का. १४२६/१४२७), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६. विभागीय आयुक्त, (सर्व)
१७. जिल्हाधिकारी, (सर्व)
१८. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, (सर्व)
१९. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
२०. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
२१. अधिदान व लेखा अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
२२. उपायुक्त, नियोजन, विभागीय आयुक्त कार्यालय, (सर्व)
२३. जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हा नियोजन समिती, जिल्हाधिकारी कार्यालय (सर्व)
२४. जिल्हा कोषागार अधिकारी, (सर्व)
२५. मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग, (सर्व)
२६. नियोजन विभागातील सर्व सह सचिव/उपसचिव
२७. निवड नस्ती (का.१४१८), नियोजन विभाग.